

Szakmai ártalom – túl sokat a halálra...
Pedig hívták úgy is, „csillagom, madaram”.
Magával törődik, nem jut ideje másra.
De csak ceruzaelem, lemerül hamar.

*

Búbánatos ír zenét hallgat éjjel.
Sokkal soványabb volt tavaly.
Kicsit vacillál, majd magára vállal.
Haja világít, mint zsemlén a vaj.

Délben többnyire csak bedobja állva.
Tervezi a nagy utazást.
Szinte ösztönösen húzódik félre.
A szobájából tiz másikba lát.

Szája fölé bajuszt rajzol a tej.
Hogy mit is akar, folyton elfelejti.
A szőnyeg alá, és sebaj.
Nem tudja megérteni, hogy csak ennyi.

Vörös István

HASONMÁS A TÚLVILÁGON

Vásározók

Hogy Bakonymérőnek mért nincs folyója, arról csak Isten adhatna számot. Őneki viszont nem célja ilyesfajta számadásokon megjelenni. Én magam különben is úgy döntöttem, hogy másképp rendezem ezt a problémát. Fölutazom a szomszédos megye székhelyére, ott öt folyó is találkozik, és egymás után leülök mindnek a partjára, hogy nézzem őket.

Persze most is másképp lett. Sóval megrakodva érkeztem, és egyenest a piacra mentem. És így volt helyes. A levegőben tavaszi mozgások érződtek, a zajlani kezdő folyó jellegzetes szaga, a hó puha sárrá omlásáé a szántóföldekről, alighogy a pénteki nagy-piac tágas udvarába beléptem, máris halszag csapott meg.

Bakonymérőnek nincs folyója, de van két sekély vizű patakja meg néhány halastava. De a halastóban csak zsíros, pocsoyaizú pontyok tenyésznek, nem szívesen eszi nálunk senki. Ahol rossz a víz, ott nem nő jó hal, és nem lehet jó sört főzni. Márpedig nálunk a sör is kétségbeejtő, hiába érleli a feleségem a legkörültekintőbben, az ize olyan, mint a tejé, amibe légy esett. A patakokban még rák se igen terem, de ha a hídról belenézel, piócákat látsz táncolni, és bármilyen visszataszító állatok is különben,

aki egyszer látta a piócák táncát, annak még a legjobb balettből is hiányozni fog attól kezdve valami.

Úgy léptem be akkor a nagypiacra, hogy nem volt semmilyen tervem, de a szag egykettőre útba igazított. Halat kell venni.

Csakhogynem láttam sehol a halárust. Kismalacok rőfögése hallatszott, és a hideg, pikkelyes halszagba barna disznószarszag melege maszatolódott. Csirkék emelgették fejüket, valaki olajos magvakat árult. Nem igazodtam ki a piacon, és ez meglepett. Kérdezősködni persze tilos. Nem szabad másoknak tippet adni arra nézvést, hogy ma mit érdemes venni. Nem mindenki érzi meg, mi van aznap a levegőben. Ez a jó kereskedő titka kell maradjon.

Venni és eladni önfegyelem kérdése. A legkevésbé sem a haszonról van szó. Kit érdekel a haszon. Mit kezdhetnék vele? Az életről. Belépni a piacra, fölmérni azt a pár száz embert, pár ezer állatot, pár tízezer dolgot, pár százezer lehetőséget és pár millió növényi magot, ami ott jelen van, miközben néhány kilométerre hatalmas, parlagon maradt szántók fölött füttyül a szél, és nincs arra egy ember se, nincs még egy lyukas cipőtalp se, mivel tavaly elzárták a gazdát, és már nem vethetett, nincs ott egy szem búza sem, fölkapkodták ősszel a varjak. Odalátszanak a Páncélos-hegység szét-szórt darabjai, egy héja az erdő felől elhúz arra, de visszafordul, nem lebeg fölé, pedig talán megpillanthatná, amint elfut egy nyúl.

Szerencsére már járnak a vonatok, ezúttal ilyen messze már nem gyalog kellett jönnöm. Hajnali háromkor keltem, begyújtottam a konyhán, az ablak fekete jégvirágai mögül mint valami nemes illat, kutyaugatás csapott meg, macska járkált a padláson, hideg, kék víz szagát éreztem a székek lába alól feltörni. Ma jó napom lesz. A tűzhely már melegített. Csizmát húztam.

Két óra alatt ért a vonat Bakonymérőről az öt folyó városába, akkor már világosodott. Azt terveztem, hogy narancsot veszek a gyerekeknek. Vérnarancsot. De most már visz a halszag.

A piacnak van egy rejtett hátsó traktusa jóformán a bokrok mögött, ahová, tudom, sokan be se mernek lépni. Itt árulnak a legfélelmetesebb kereskedők, akik nem akarnak megválni portékáiktól. A nagy fejű Tóni, akinek az egyik szeme ki van fordulva, és ha valami jobb áru akad a kezébe, ő csak rád függeszti azt a gyűrött selyempapírhoz hasonlatos zavaros pillantását, és már el is ment a kedved a vásárlástól. Vagy a köhögős Tamás. Nem jó kereskedők ők, birtokolni akarnak, biztos élvezettel eszik a tavi zsíros pontyot is, nem értik és nem tudják irányítani a változásokat, akkor pedig fölöslegesen élnek.

Itt, ebben a sarokban állt most a halaspult, egy kövér, jóképű fiatalasszony árulta a halakat. Hiszen ez a szag nem is a halakból, hanem a nőből jön, ébredtem rá. A szájából rózsagyökér pipa csüngött, benne valami szörnyűséges kapadohány égett, sőt még az is megfordult a fejemben, hogy egyszerűen szárított trágyát tömött a pipába. Egy angolnát emelt ki a zavaros üvegű kádból, és sebesen átsiklatta az ujjai között, közben kék pufajkába kényszerített melle kicsit megpihent a véres deszkán. Határozott hányingert éreztem, mint aki részeg. Odahajoltam hozzá, és a fülébe súgtam, tudok valami sokkal jobbat. A kezem minden meggyőződésem ellenére becsúszott a pufajka alá, melle a zavaros ruhák között inkább valami hasi hájtömegnek érződött.

Én is, mondta, és hátrahívott a sátor mögé. Hatalmas fémtেকnőből egy mérhetetlennek tűnő halfarok meredt ki és csapkodott reményvesztve. Harcsa, hangzott mögöttem büszkén. Még meleg kezemmel félredobáltam pár jégdarabot a víz színéről,

és belebámultam a rettenetes szörnyeteg képébe. A szája mint egy rózsaszín félhold, amiben fogak vannak. Eltűntet mindent, ami elébe kerül. Az ijesztő bajszok a zománczott edényfalon fölünkörödtek. Ez a nő hallá változtatta a férjét, és most eladja, gondoltam. Vagy épp ő is hal volt, jutott eszembe a szaga, és valamiért bosszút akar állni vetélytársán. Így vagy úgy, értettem meg, olcsón fogja adni.

Nem bírom hazacipelni, jelentettem ki.

A Lacika elvisz kiskocsin az állomásig, ugye, Lacika. Hogy ki lehetett az a Lacika, nem derült ki, sehol egy ember nem volt a közelünkben. Talán az egyik pontyot még utoljára emberré változtatja, gondoltam. A szörnyeteg apró szeme mintha kacsintott volna, vigyázz, nehogy te is mellettem végezd. A szájában horgok, ki nem mondott szavak.

A fejét elviszem, de mit csináljak ennyi hallal, akadékoskodtam, és közben figyeltem a vízi arcot is, hogy csakugyan érti-e, amit mondok. Meglendítette a farkát, és hatalmasat csapott felém, nyirkosan, nyálkásan egy centire húzott el az arcom előtt, megremegett a lábam, ha eltalál az ütés, bizonyosan összeesem. Így csak az üst dőlt föl, lúgosan habozva a csizmámra dőlt a víz, a sárban pedig egy szerencsétlen hal evickélt, aki most nem is tűnt annyira nagynak.

Nem kell, mondtam, és sarkon fordultam. A nő utánam szaladt. Miért?, kérdezte esengve, mintha csak én volnék az egyetlen vevő a piacon. Nem kell, ismételtem csökönyösen. Csupa kosz.

Lemosom neked, mondta, és cigányosan barna szemével úgy nézett rám, hogy félttem, menten halászsassá változom, és egyik karmomba őt véve, a másikba a nagy halát, átrepülök velük a folyón, a határon túlra.

Visszamentem. Közben előkerült Lacika, egy magas, pattanásos kamasz fiú, már a deszkára emelte a halat, egy vödör vizet zúditott rá, és várta, mit parancsolok. Az anyja, mert nyilván az anyja volt, megkérdezte, agyonüssem?

Persze, válaszoltam, de rögtön ráébredtem, hogy hibát követtem el, mert az árban még nem egyeztünk meg. Nincs semmi pénzem, tettem hozzá gyorsan.

Nem baj, felelte, és egy kis balta tompa végével háromszor egymás után a harcsa homlokára vágott, hallottam, ahogy beszakad a koponyája, láttam, hogy vér önti el a szemét meg a rózsaszín száját. A látványa ettől nem lett megnyugtatóbb, ezért kénytelen voltam arra a halászlére gondolni, amiben este, már Bakonymérről, majd viszontlátom ezt a fejet.

Férjnél vagy?, kérdeztem, az elkövetett gyilkosságra utalva.

Igen, de ha újra a városban jársz, meglátogathatsz, csak ne piacnapon.

Én mindig olyankor jövök, feleltem, de már vontam is volna vissza. Közben Lacika előállt a kerek kordéval. Hol laksz?, kérdeztem, hogy kiköszörüljem a csorbát.

Ő kinyitotta a táskámat, és válogatott. Nekem nem pénz kell, mondta.

Tudom, suttogtam, úgy, hogy csak az arcom elé hulló hajtincse hallja.

Téged legszívesebben sóba tennélek, mint a sonkát, mondta, miközben fizetségként kiemelt néhány előre csomagolt zacskóval a táskámból. Az ár meglehetősen alacsony volt. Egy pillanatra odafordult hozzám, és olyan hirtelen, hogy viszonzni se volt időm, szájon csókol. Mintha maga a tenger lendült volna az arcomig, hullámozást hallottam, mélytengeri fények villództak. Jövök még, nyögtem, a harcsára néztem elkecseregetten, és intettem a kordénak, hogy indulhatunk. Ahogy a kocsi zötykölődött, a hal meg-megrándult, mintha élne.

Talán ha nem volna itt ez a Lacika, akkor az egyik hidra mennék egyenesen, és visszadobnám a halat, gondoltam.

Lacika mintha csak nekem felelt volna, már nem él, mondta, és úgy tűnt, egy könny-csepp jelenik meg a szeme sarkában, amit morzsolva próbál elleplezni.

Az állomáson vaskampót forgatott a hal kopoltyújába, úgy adta a kezembe. Egy nagyobb darab zsirpapírt fektettem a hátamra, azon támasztottam meg az állatot, a kampót két kézzel a fülem mellett tartottam, messziről talán úgy tűnhetett egy szembejövőknek, mintha két fejem volna.

Akkor vizslát, mondta Lacika, és még intett is, mintha nem is tőlem válna el. Biztos csak képzelődöm, gondoltam. Mit is fogok most csinálni? Van még félórám a vonatig.

Az ördög torkában

Amikor az ötvenkilós harcával a vállamon fölkapaszkodtam a vonatra, havazni kezdett. Hogy a napközben már csörgedezni próbáló tavasz helyét visszafoglalja a tél, az nem zavart, az én évszakaim az ős és a tél, bennük mozgok a legotthonosabban. Szüret idején és disznóvágás idején. Meg a szüretet követő böngészéskor. Ősz és tél között. Sétálni a már leszüretelt szőlőhegyen, ahol egy hónapra érvényüket veszti a tulajdoni határok. Mikor a kisbíró bejelenti a szüret végét, attól fogva mindaz, ami még a szőlőkben kint van, közkinccs. Főnt hagyott, két hete még éretlen fürtök, a dérben megnőtt óriás úritökök. Lehet keresztül-kasul járkálni a máskor annyi tulajdon által szét-szabdalt hegyen. Én akkor is mentem, amikor nem volt szőlőnk, akkor is, amikor volt. Szeretem a ködös, deres hajnalokat a tarka levelű tőkék közt, nyulak bodrozódó leheletét, bár az állatot már nem tudom ott kapni alatta, a róka kilógó nyelvét egy levél alól. Nem beszélek senkinek ezekről a dolgokról. Tudok titkot tartani.

Csak a feleségem sejtí, hogy valamicskét értek az állatok nyelvén, ő se szól róla, hát-raküld a kacsákat elcsendesíteni, de nem jön utánam, nem kérdez, nem hallgatózik. Ez a harcra is, itt a hátamon, ahogy átszivárog hideg nedvessége az odavetett zsákon, zakón, mintha mondana valamit. Pedig az lehetetlen. Az árus agyoncsapta.

Az előbb már egyszer azt hittem, hogy vele beszélgetek. Támaszkodtam a várótermi padon, nem lehet jegy nélkül fölszállni, hallom meg jóformán a fülem mellett, mintha a kopoltyúból jönne, közvetlenül onnan, ahol a kampó bele van vágva. Odafordulok, de csak egy fogatlan öregember arca jelenik meg egész közel, akár egy lebegő léggömb, nem érzékelem a testet, egy léggömb, amin át egy öregember néz és beszél. Van jegyem, felelem, végre leülök, a hal mellett végigcsúszik a padon, nincs senki a váróteremben, a kis dobkályha csendesen füstöl, de nem ad meleget. Az arc már a bukóablak magasságában sodródik, talán elaludtam, jut eszembe, megrántom a vállam, a mozdulat végighullámszik a harcán, csap egyet a farkával, a túlsó padon fölriad egy alvó öregember, zavartan emeli rám a szemét, megismerem, ő volt az, aki az előbb beszélt hozzám.

Nem magára gondolok, mondja, a halnak is kell jegy, mondja, én meg legyintek. De azért, amikor a vonatra fölszálltam, megcsapott egy kis nyugtalanság is, mi van, ha tényleg igaza volt az öregnek. Az ilyesfajta kételyek csak arra jók, hogy elvegyék az ember magabiztosságát és tényleg bajba sodorják. Mikor tehát két óra késéssel végre begördült az öt folyó városának állomására a vonat, inkább sértve éreztem magam, amiért megvárakoztattak, azért se voltam hajlandó félni.

Közben eleredt a hó, és olyan gyanúm támadt, hogy az utazás is hosszabb lesz Bakonymérőig, mint a menetrend szerinti két óra. Holnap szombat, disznótoros vacsorára várjuk a sógoromékat, ennek igazán tudok örülni, a tél utójának nagy évései, a hurka a ropogósra sült krumplival, a toros káposzta, a friss tepertő éppolyan kedvesek a szívemnek, mint a böngészéskor talált jókora tök, amit ki szoktam vágni, arcot vágok rá, a szájába fogakat szúrok, és egy gyertyával a belsejében kiállítom az ablakba. Ilyenkor meg borért megyek a pincébe, jó már az új is, legalábbis iható, de engedélyezek egy kis tavalyit vagy tavalyelőttit, nem lehet különben végigülni egy estét gyertyánál a mosatlan tányérok közelében, mikor a tepsiben mintha élne, úgy tekereg a még ki sem hűlt zsemlés véres hurka. Holnap este. De addig még haza is kell jutni. A szél pedig hordani kezdte a havat, benne dőcögünk az átlátszatlan, fehéren vibráló sötétben, bár talán csak délután öt lehet. A fapados kocsiban alig vannak. A halat egyszerűen az ablak mellé akasztom, a csomagtartóra. Leér az ülésig, áthajlik rajta, és ferdén a szemközti pad alatt éri el farokuszonyával a padlót.

Kibámulok az ablakon, és az jut eszembe, mikor pár éve, a háború alatt katonák tereltek ugyanilyen hóban két vödörrel. A pincében, ahová menekültünk, már napok óta nem volt víz. Meguntam a többiek siránkozását, fogtam két vödröt, és elindultam a kúthoz. De túl nagy távolság ilyen időkben, az ember sosem érheti el. Orosz katonák jöttek, vödörstül a szomszédos pincébe irányítottak, puskatussal betörték egy drága vörösboros hordó oldalát, és intettek, hogy tartsam a vödröt a sugárban ömlő bor alá. Miután a két vödör megtelt, mint valami forráshoz, még ők is odahajoltak, aztán már a lovaikat hozták, azok is ittak. Akkor a hordó váratlanul szétesett, az abroncsa brongó hangot adva lefelé gurult a pince bevilágítatlan járatai felé, hallottuk, ahogy gyorsul, de még mindig gurult, a visszhang egyre erősebb lett. Ez a titokzatos járat, ahol talán a gazda titkolt borai álltak, a pokol egyik garatja lehetett, amit most ingerelt a fémgyűrű, öklendezni és bőfögni kezdett, morgott, ördög, kiabálta a két katona oroszul, a pinceajtót bevágta a huzat, nyilvánvaló lett, hogy egy szájban vagyunk, ami most szét fog harapni bennünket. Intettek, hogy fogjam a vödröket, ők a lovakat vezették, és kiléptünk az ajtón, ami úgy látszik mégse záródott be. Kint közben órák teltek el, már besötétedett. A katonák lélegzete sárga volt a fagyban, a lovaké bordó, csak az enyém nem látszott. Úgy tűnt, hogy a két orosz tőlem is fél, de nem mertek elengedni.

Maguk előtt hajtottak, elindultunk nyugat felé. Ők lovon, én két vödör borral. Meglepően nagy távolságot tettünk meg hajnalig, de rossz felé mentünk, nekem nem volt sürgős, hogy utolérjük a frontot, amikor csak lehetett, eltértem az iránytól. Hajnal felé arra lettem figyelmes, hogy valamelyik horkolni kezd a nyeregben. Megálltam. A két ló is megállt. A géppisztolyok leeresztve, a lovak sörényébe bukva félrefitult szláv gyerekarcok. Letettem a vödröket gondosan a lovak elé, azok már ismerték az ízt, prüszköltek az undortól, de ittak valami kényszernek engedelmessé. A hatalmamban vannak, gondoltam, de én sohase vágytam semmiféle hatalomra. Végül is mi a bajom velük? Nem bántottak, bíznak bennem. Eszköznek használtak, szögeztem le. Félretoltam az egyik ló fejét, beleittam a borba, aztán már futottam is. Az egyik katona felébredt, a másikat szölongatta, egyre messzebből hallottam, hogy veszekedni kezdenek. Futottam bele a cefreszagú lila derengésbe, bokrokra, cserjéseken át, hogy ne tudjanak követni, bár biztos voltam benne, meg sem próbálják. Futottam a patak jegén hazafelé, és talán nemcsak most képzelem, hogy az jutott eszembe, milyen jó volna, ha Bakonymérőnek lenne folyója. De talán lakik ebben a sekély vízben egy titokzatos,

bölcs öreg harcsa, akit még Mátyás király telepített oda, hogy figyeljen, és mindent jelentsen neki, amit tapasztal.

A vonat nagy rándulással megállt. Állomáshoz értünk. Nemezcsizmás parasztok szálltak föl, ahogy beléptek, összenéztek, hal, mondták. Aztán mikor meglátták a melletttem lógó szörnyet, ami így felakasztva mintha megnyúlt és talán el is nehezült volna, összerezzentek, és a kocsi túlsó végén telepedtek le, meg se igen mertek szólalni. Magam is meglepődve bámultam a halat. Sejtettem, hogy mégse döglött meg, vagy ami talán még rosszabb, van benne egy másik élet, nem az övé, ami kölcsönveszi. A bőre foltokban száraznak tetszett, és olyan minták mutatkoztak rajta, mint egy tigrisen. Ez a hal határozottan nő, állapítottam meg magamban. Azt beszélük, hogy az egész világ is növekedésben van, valaki egyszer azt mondta, úgy kell ezt elképzelni, mint a kelt tészta, amibe véletlenül a szükségesnél jóval több élesztő esett, és most lerúgja a ráterített rongyot, kiömlik a vándlingból, benövi a konyhát.

Elnéztem a harcsa kackiás bajszát, megpróbáltam kitalálni, miféle idegen lélek ette be magát ebbe a semmibe bámuló halfejbe.

A kalauz jött. Mikor meglátott engem a padszomszédommal, még a jegyemre se volt kíváncsi, gyáván fölnevetett, és már ment is tovább.

Mit is fogunk csinálni tulajdonképpen ezzel a nagy hallal, ötlött föl bennem, most először, mióta az üzletet lebonyolítottam. De ilyesmire nem szabad gondolni, ha valami igazán különlegeshez akar jutni az ember. Különbösen is ott volt a pofonegyszerű megoldás. A holnapi vacsorára mégsem disznótorost adunk föl, hanem halat. Halászlé lesz és rántott hal. Vajon teje vagy ikrája van? Nem lehet más, csak bak, ahogy így elnézem.

A holnapi vacsora megváltozása valahogy mégis elvette a kedvemet. Azt a félórát, amit gondolataimba merülve töltöttem, újra át kellett nézmem, és visszabontani mindent, ami a disznótoros vacsora lehetőségére épült. Meg kell váljak a két vödör vörösbortól. Az ördög torkában tett látogatástól. Mi mindent kell megváltoztassak, tűnődtem.

Fölálltam, belenéztem a hal szájába. Ismerős volt a látvány. Valamit bele kéne dobni. Csak egy megoldás volt. Nagy nehezen lehúztam az ujjamról a jegygyűrűmet, egy pillanatig bizonytalankodva álltam, hogy nem figyel-e valaki, de a parasztok már leszállhattak valahol, és bármilyen szokatlan is, de teljesen egyedül voltam a kupében.

Bedobom a gyűrűm. Végül is meg kell találjuk a hasában. Logikusan hangzott, de nem voltam benne olyan biztos. Nem mertem gyáva lenni.

Két ujjam közé fogva, a szája elé emeltem az aranykarikát. Mintha a hal egy nagyot sóhajtott volna. Vagy megálltunk a nyílt pályán, és pöfékel a mozdony? Nem tudtam eldönteni, hogy állunk vagy megyünk. Hiába bámultam ki az ablakon, nem láttam semmit, hiába igyekeztem a sínek zökkenését észrevenni, enyhe remegés fogott el, ami átterjedt a halra is, aztán lassan az ablak üvegét is rázni kezdte, de hogy ez a remegés miből ered, belőlem vagy a mozgásból, abban megint nem voltam biztos.

A száj láthatóan nagyobbra nyílt. Be kellett dobnom, bár előre rettegtem attól, hogy mit fogok a feleségemnek mondani.

Mintha kútba esett volna, a gyűrű egy darabig csak egyenesen zuhant. Aztán nagy csobbanás hallatszott, majd fekete visszhang, mintha a vödör csapódna a kút falának, vagy valaki irtózatos mélységből beszélne. Sohase lesz meg a gyűrűm.

Leültem. Megpróbáltam elaludni. Zavart a halszag meg az, hogy a pokol bejárata ilyen közel van hozzám.

Kusza alvás következett, mintha valaki felmosórongyba tekerte volna a fejemet. Arra ébredtem, hogy kivágódik az ajtó. A kalauz lépett be két katona kíséretében. Kérem a jegyeket, mennydörögte.

Ez az, szólt oda a katonáknak, azok meg rögtön rám szegeztek a géppuskájukat.

Odaadtam a jegyet. Remegő kézzel lyukasztott. A másikat is, mondta.

Miféle másikat?

Azét, aki ott lóg a fogason.

Csomag, próbáltam nevetni.

Ember, maga egy hullát szállít a vonaton!

Csak egy hal.

Rávilágított a zseblámpájával. A harcsa elbődült, retteneteset csapott a farkával. Mind a négyen a földön találtuk magunkat. A kalauz fölpattant, hol a jegye ennek az ideges alaknak?

Nincsen, mondtam, a kalauz arca most épp az ellentéte volt annak a gömbként lebegő arcnak a váróteremben. Hogy hogyan lehet egy arc egy másiknak az ellentéte, azt nem tudtam volna megmondani, de éreztem, hogy ketten együtt adják ki a semmit. Nem szabad, hogy találkozzanak.

Ha nincs jegyük, akkor mind a ketten leszállnak. Most azonnal.

Megvenném, indítványoztam. A két géppuska rám szegeződött megint.

Nem eladó a lelkünk, porolta le a nadrágját a kalauz.

Kinek kell a lelke, mondtam idegesen, a jegyről beszélék.

Miféle jegy! Ordította, és közben megrántotta a vészféket.

A katonák szorosan elém álltak, és a puskatussal lökődni kezdtek, nincs jegyed, mi! Nincs jegyed? Csak az utolsó két ütés volt nagy, mikor a lépcsőről leestem a töltés menti hóba. A gyűrű, futott át rajtam, mint egy lövedék, de egyszer csak valami nagy és hideg zuhant rám, átfordult a teste s feszes volt már, mint a húr, ha pattan. Sárral kevert vér száradt a fülemen. A kalauz intett a lámpájával, hogy indulhatnak, a szerelvény lassan tovagördült.

Éjfél és dél között

Éjfél rég elmúlt, mire hazaértem. Mostantól csak jobbra fordulhatnak a dolgok, gondoltam, amikor a hatalmas halat a viaszosvászonnal borított konyhaasztalra fektettem. Meggyújtottam egy lámpát, hallgattam a kutyák vonítását és kaparását az ajtó előtt. A harcsa, amit úttalan utakon cipeltem haza, hogy a súlya és a hidege kékre marta a vállamat, most mintha hálás szemmel figyelt volna. A faluban kutyák szegődtek hozzám, de elrugdostam, elkergettem őket, úgyhogy az ötvenkilós ragadozótesten nem éktelenkedett egyetlen harapásnyom sem.

Teljesítem három kívánságod, suttogta valószínűleg a hal, bár nem láttam mozdulni a száját, és különben is reggel óta döglött volt.

Feleségem és a gyerekeim már rég aludtak. Belopódtam a szobába, a szájakon lágy, álombeli mézek, az asszony fordult egyet az ágyban, megjöttél?, kérdezte, de nem ébredt föl. Mit is kívánjak, ezt akartam megbeszélni velük, de Judit aludt, Anna aludt, Ferkó aludt.

Visszamentem a konyhába. A harcsa türelmesen várt.

Teljesítem három kívánságod.

Mért nem úsztál el, mikor beszakadt alattunk a patak jege? Nincs hová visszadobjalak.

Az esti hazaút akkor csakugyan nem akart véget érni. Órákon át cipeltem ezt az ötvenkilós zsákot, amibe egy hal volt beletöltve, maga a hal volt, de éreztem, hogy a halban valami más is van, a három kívánságot nem is sejtettem, de olyan benyomásom támadt, mintha egy angyal hulláját cipelném. És ha majd a templomba viszem, akkor gratulálnak, látja, mégis van Isten, mondják, ott fognak szentáldozásra, amit soron kívül tartanak a kivilágítatlan épületben egy pár gyertya fényénél az oltár előtt. Ha a pártirodára, akkor föl kell vernem egy géppuskás őr, aki telefonál a párttitkárnak, sürgős, mondja, az meg tíz perc múlva egy dzsibból száll ki, pizsamára vett föl valami vattakabátot, gratulálok, elvtárs, mondja, kezét rázunk, Isten halott. Tudtam, hogy csak tőlem függ, melyik megoldást választom, és úgy lesz. Egy életre, azaz dehog, egy világra eldől, hogy van-e hasonmása a túlvilágon.

Nem tudtam dönteni, hazahoztam a halat, és már azt gondoltam, hogy képzelődés az egész, mikor újra meghallottam. Teljesítem három kívánságod. Most mintha az ablak mögül, az udvarról jött volna.

De hát nem tudtam dönteni, mondtam, mikor a hang előtt megálltam. Jól döntötél. Ez csak egy hal különben is. Hozd ki ide az udvarra, ásd el a hóba reggelig, bent megromlik. Nem kívánhatsz tőle sokat.

Megláttam a hajnalt, ahogy gumicsizmában végigkocog a látóhatáron, a tenyerébe köp, és elkezdi kiborogatni a talicskákból a szenet. Visszamentem a konyhába, eloltottam a lámpát. A hal szinte magától sétált ki az udvarra, havat dobáltam rá, jégcsapokat fektettem melléje.

Aztán letörölgettem az asztalt, kiszellőztettem a halszagot, tüzet raktam a sparheltban. Gondoltam, a teavízzel még várok. Mit is kívánhatnék? A fejemet lehajtottam az asztalra. A kérdés, amit ez a test jelentett, mégis eldőlt, tudtam. Nem a halat cipeltem fél éjszaka, hanem a világot. Belesajgott a vállam a gondolatba. Legszívesebben nem is csinálnék mást ezentúl, csak hoznám azt a halat a sötétben és a hóban. Olyan utakon, amelyeken sosem jártam, és valószínűleg bármilyen jól ismerem is a környéket, soha nem fogok már többet megtalálni. Azok az utak nincsenek. Jöttem tehát rajtuk. Meglepett a nyugalom, a semmi, a sötétben vibráló világos.

Nem volt ismerős a táj. Mintha a sűrű felhők lenehezettek, leroskadtak volna a síkságra, ismeretlenül magas hegyek emelkedtek körülöttem. És gomolyogtak, sokkal gyorsabban, mint az akár felhőktől, akár hegyektől elvárható lett volna.

Mért nem kísértett meg az ördög, ötlött most föl bennem. Kibámultam az ablakon. A hóból csak a hal feje, ez a rettenetesen nagy fej kandikált ki.

Arra ébredtem, hogy a szemembe süt a kelő nap fénye, pedig a konyha nyugatra néz, és nyári alkonyokon szokott ide besütni a nap. Körülpillantottam, de sehol nem találtam magyarázatot.

A feleségem ott ült az asztal túlsó végén. Rendőrök jártak itt, mondta, valami lopott áru után érdeklődtek, szétnéztek a házban is, de semmit nem találtak, szentséggel mentek el. Már megint mibe keveredtél?

Nem éreztem a hangjában szemrehányást, a pillantásában se felelősségre vonást. Fölállt, teát töltött, elém tette. Ja, meg azt is kérdezték, hogy jártál-e éjszaka a templomban, azt mondtam, feletem rekedten. Vagy hazudtam?

Nem, nem hazudtál, feleltem rekedten. A templomból nem kerestek?

Nem, onnan nem. De tulajdonképpen hol voltál ilyen sokáig?

Mindig csodáltam a feleségem különös érzékét, amivel ki tudja találni, hogy mikor van nő a dolgokban. A halat, úgy látszik, ő se találta meg az udvaron. Gyere, mondtam, és odavezettem.

A fejet vastag dér ülte meg, olyan volt, mint egy göcsörtös, nehezen égő fatuskó. Fogtam egy lapátot, ásni kezdtem. Ebédre halat eszünk, mondtam. És vacsorára is. Mindenkit meghívhatok.

Vártam egy kicsit. Nem mertem kimondani. Mindenkit meg kell hívni!

Csak most bontakozott ki az állat teljes nagyságában előttem is. Legalább két méter hosszú volt. Hogy hoztat ezt te haza, hökkent meg a feleségem. Nem tudom, suttogettam olyan hangon, mint aki gyilkosságot vall be, és a tetemre roskadtam.

Hát először is meg kell pucoljuk, adta meg a jelet a valós élet megkezdésére a feleségem. Én a kopoltyújánál fogtam, ő a farkánál fogta meg a halat, de ketten is alig tudtuk megemelni. A konyhában még a kinyitott asztalról is lelógott. Közben az asszony ébresztette a gyerekeket, a fiam gyorsan megmosakodott, és rohant körbe a rokonokhoz és ismerősökhöz, hogy mindenkit meghívjon. A lányom is kötényt kötött, dolgozni kezdtek. Én kint álltam a kapu előtt, és aki csak arra járt, megszólítottam. Ha meg nem sértem, ebédre látogasson el hozzánk. Harcsát hoztam a Dunáról. Már ki tudtam mondani a harcsa szót. Tudtam, hogy csak fedél ez a szó, olyan, mint a katica pöttyös szárnya, nem azzal repül. Meglepetésemre mindenki elfogadta a meghívást.

A jeges, kátyús úton egy autó közeledett. Számítottam a látogatásukra. A rendőrök. Kiszálltak, szótlánul közelebb jöttek, úgy éreztem, nincs hatalmuk fölöttem. Talán ők is úgy érezték abban a pillanatban. Mindenkit meghívok ma magadhoz? Meggazdagodtál?

Halat vettem olcsón. Fáradjanak be a vitéz urak.

A konyhára nem ismertem rá, szomszédasszonyok és rokon eladó lányok nyüzsögtek ott, kitágult, mint a petúnia, ha poszméh dolgozik benne. Több tűzhelyen is nagy lábasokban főtt a leves, máshol zsírban rántott hal készült, bár a test még jóformán hiánytalanul hevert az asztalon. A két rendőr földbe gyökerezett lábbal nézte. De hiszen ez egy angyal, suttogetta az egyik.

Elnevettem magam. A nevetés végigcsapott az egész konyhán. Kinyílt egy kemence épp, az izzó piros fénybe péklapáton valaki kenyérsütésébe csomagolt halszeleteket tett be. A kedvenc étel.

Angyal, csodálkoztam el. Tehát vannak angyalok?

A rendőr zavartan nézett rám, te nem látod?

A füléhez hajoltam, dehogynem, súgtam, köhögni kezdett, mintha egy szálla akadt volna a torkán.

Az egyik asztal sarkán helyet csináltak nekik, két tányéron gőzölgő rántott halat tettek eléjük, meg rengeteg krumplisalátát. Enni kezdtek. Én pálinkát töltöttem nekik. Ittak. Láttam, hogy rettenetesen félnek.

Félóra múlva úgy kellett kitámogatnom őket az autóig. Beültek, és elhajtottak. Az utca közben teljesen kiürült, nem volt értelme tovább a kapuban álldogálni, a fiamat még elszalajtottam a tisztelendőhöz, de ő azt üzenté, hogy már tud a vendégségről, és pontban délben itt is lesz. A tervezett vacsoravendégeket is ebédre hívtuk. Hogy fogjuk leültetni őket?, kérdeztem a feleségem.

Nekem kellett egy sosem látott késsel a hal hasát fölvágni. A vágatból nagy rongycsomó gurult elém. A csomót kibontottam, pár kő volt benne meg egy gyűrű. Azt ösztönösen föl húztam az ujjamra.

Te a jegygyűrűddel fogtad ki ezt a halat?, állt meg mellettem a feleségem. A kezemre néztem. Csakugyan nem volt más rajta, mint a jegygyűrűm.

A köveket gyorsan a zsebembe csúsztattam, kimentem az udvarra. A kert végében kiszórtam őket a hóra. Suttogni kezdtek egymás közt, de nem értettem, hogy mit.

Képzelmű, gondoltam. Kevés volt az a félóra alvás az asztalon. Behívtak. Mutatták a halfejet a legnagyobb lábasban. Csendesen kiemelkedett a bugyogó paprikás vízből, a szája kinyílt, megszsz, zúgta a forró levessel. De mit is kértem, rándultam össze. Visszacsapódott a fedő.

Az ereszen megnyúltak a jégcsapok, aztán dárdaként belezuhantak a horpadt hóbuckákba. A szobai ablakból kibámultam az utcára. A távolban föltűntek az első ünneplőbe öltözött vendégek. Az egyik szomszéd épp most lépett ki a kapuján. Különös, hogy az ételszag nem jött be a konyháról. Itt lesz egész Bakonymérő, gondoltam. Itt valaha tengerpart volt, és a víz egy kis öblöt vájt magának. Az öböl vize sekély volt, a vízbe belegázolt egy kutya, és arra gondolt, hogy milyen jó lenne hallá változni. Hívta a rókát, az is belegázolt a vízbe, az is ugyanazt mondta. Akkor hívták a farkast. Az is egyetértett. És jött a medve. Kifogott egy halat, nem ette meg, nem osztotta szét. De jó lenne, mondta, és visszadobta áldozatát, de jó lenne, ha lenne ember, mondták kórusban. Ez volt az ember teremtése.

Elléptem az ablaktól. Bakonymérő létező város, itt valaha halak is éltek. Felhangzott a déli harangszó. Kopognak az utcai kapun.

Uri Asaf

KŐTEVE

Soha nem volt még ennyire kőszívű ez a város.
 Piszkos szűrkével elmaszatolt,
 oldalára elfekvő kőteve.
 Jeruzsálem,
 egyre sűrűsödnek az épülettüskék testeden,
 minden folt eltűnik, ami beépítetlen,
 minden vadvirág-forrás kiapad.
 Teveváros,
 még ismerem a megbúvó bugyrot hasad alatt,
 azon túl nem nézek sehova.
 Néha kíváncsiságom elhajt a városfalakig,
 ahol kábulásig tölt az izzó kő látványa,
 aztán hosszú hetekre bezárok újra,
 és várok tovább a nem létező villamosra.